

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РУМЪНСКИ ЕЗИК – X КЛАС, ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Настоящата учебна програма следва единната обща философия на програмите по различните учебни предмети. Съгласно целите на рамковите изисквания на МОН за разработване на учебни програми в съответствие с ДОИ за УС, тя гарантира стабилността и последователността при прилагането на междупредметните връзки по класове. Съобразена е с разработените и утвърдени на 18.05.2000 г. ДОИ по чужди езици за гимназиален етап.

Учебното съдържание е разпределено по компоненти, понятия и дейности, в съответствие с целите (очаквани резултати на ниво учебна програма), дефинирани по отделно за четирите езикови дейности - слушане, четене, говорене и писане. Предложените възможности за междупредметните връзки се отнасят за учебното съдържание като цяло, без да са съотнесени с всяка една дейност поотделно.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО РУМЪНСКИ КАТО ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК ЗА X КЛАС ГИМНАЗИАЛЕН ЕТАП

Обучението по румънски език като втори чужд език в X клас надгражда и доразвива постигнатото в IX клас на профилираните гимназии и паралелки с интензивно изучаване на чужд език. Осъществява се в рамките на предвидените в учебния план учебни часове. Ориентирано е към реализиране на целите, представени в ДОИ за УС за средната образователна степен, гимназиален етап. Има за задача да стимулира интереса, желанието и мотивацията на учениците за изучаване на румънски език, повишаване на езиковата им култура и по-нататъшно усъвършенстване на владенето на езика. Подготовката е ориентирана към овладяване на умения за общуване с хора, принадлежащи към романоизичните културни общности, в ситуации надхвърлящи рамките на родноезиковата среда и търсене, откриване и разбиране на информация от източници на румънски език. В процеса на чуждоезиковото общуване ученикът се научава да работи самостоятелно и в сътрудничество, да подбира подходящите езикови и невербални изразни средства и да прилага творчески решения в ситуации, близки до реалните, да проявява разбиране и съпричастност; да оценява ролята на езика като средство за общуване между хора и народи; да проявява усет и толерантност към културни различия и да уважава правото им на съществуване, в общия стремеж към обединена Европа.

Обучението в X клас като втори чужд език се характеризира с тематична организация на учебния материал. Всяка учебно-методическа единица следва да бъде структурирана и разработена по начин, съответстващ на значимостта и обема на разглежданата тема.

Водещи в учебния процес са словесните действия, понятията, тематиката, текстовите разновидности, сферите, ролята и местата на общуване, и тяхната реализация мотивира необходимостта от разкриване на функционалните стойности на езиковите и неезиковите изразни средства.

Допустима е употребата на родния език в случаите, когато той се явява най-подходящото средство за разкриване съдържанието на думата, израза, фразата, изречението, но не и на цялостен текст. Преподаването и необходимите обяснения се осъществяват изцяло на румънски език. В съпоставителен план могат да бъдат представени явленията, тъждествени с родноезиковите, или особеностите, които са потенциален фактор за пораждане на интерференция.

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ ОБУЧЕНИЕТО

Разделът е разработен в колони 1 и 2 от таблицата.

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Разделът е разработен в колона 4 на таблицата.

X КЛАС, ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК – ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ПОДГОТОВКА

III. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ		IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра	Очаквани резултати на ниво учебни програми	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия	Контекст и дейност	Възможности за междупредметни връзки
С Л У Ш А Н Е	<p>1. Разбира основната информация и определя текстовата разновидност:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Публицистичен текст (новини, репортажи, интервюта, радио и телевизионни състезания) • художествен текст (разказ, приказка, откъс от литературно произведение в рамките на изучаваните теми) <p>2. Разбира в подробности:</p> <ul style="list-style-type: none"> • разговори в пряк контакт, които непосредствено се отнасят до него • Кратки съобщения на обществени места (транспорт, магазин, обществено обслужване) • Разбира съобщения по телефон и телефонен секретар <p>3. Разбира конкретна информация от интервюта, новини, репортажи, инструкции и съобщения</p> <p>4. Използва компенсаторни стратегии за разбиране на непознати думи:</p>	<p>1. Основни теми, по които учениците четат, пишат, говорят, слушат:</p> <p>А) Аз и другите:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Семейство и семейни взаимоотношения • Взаимоотношения между поколенията <p>Б) Светът около мен</p> <ul style="list-style-type: none"> • дом • населено място • родина (съпоставяне) <p>В) Свободно време</p> <ul style="list-style-type: none"> • аз и моите приятели • Хоби, музика, спорт <p>Г) Училище и професия</p> <ul style="list-style-type: none"> • моите съученици • взаимоотношения между учители и ученици • Учебни предмети • Моята бъдеща професия <p>Д) Празници и традиции</p>	<p>1. Indicativul prezent; Conjunctivul prezent; Verbele neregulate; Indicativul viitor; o sa fac</p> <p>2. Pronumele si adjectivele relative; Cine, ce; Adverbele Relative: unde, cand, cum; Vorbirea directa si indirecta</p> <p>3. Pronumele personale: acuzativ-forme neaccentuate; Pozitia formelor neaccentuate; Pe+acuzativ; Dublarea complementului direct</p> <p>4. Recapitulare aggettivi indefiniti</p> <p>5. Uso dell'imperativo con I pronomi</p> <p>6. Modo condizionale</p> <ul style="list-style-type: none"> • Condizionale semplice • Condizionale composto • Uso del condizionale 	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <p>1. Да работят индивидуално, по двойки, в малки и големи групи с цел усъвършенстване на комуникативните умения</p> <p>2. Да слушат и четат оригинални текстове</p> <p>3. Да използват материали от различни информационни източници (радио,</p>	<p>1. Въз основа на знанията си по български език и литература учениците разпознават граматическите категории и структури, текстовите разновидности, умеят да се изразяват</p> <p>2. Учениците прилагат знанията си по: Втори чужд език за обогатяване на езиковата си култура;</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ч Е Т Е Н Е	<ul style="list-style-type: none"> • Прави връзка между текст и заглавие • ориентира се от контекста, и по ключови думи • ориентира се по интонация, тон и темпа на говорене • търси помощ от събеседника си <p>1. Разбира основната информация от публицистични, научнопопулярни и художествени текстове на стандартен език</p> <ul style="list-style-type: none"> • Определя вида на текста • Определя основните действащи лица <p>2. Разбира в подробности лични и читателски писма, указания, кратки статии на познати теми, откъси от художествени произведения</p> <ul style="list-style-type: none"> • Отбелязва въпроси, гледни точки, чувства, пожелания • Разбира основни социокултурни особености в текста <p>3. Намира конкретна информация в каталози, проспекти, инструкции, разписания, писма, менюта, плакати</p> <p>4. Ориентира се в текстовете, като използва компенсаторни стратегии: интернационална</p>	<p>Е) Духовен свят и култура</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изкуство • Литература • Забележителни личности (родни и чужди) <p>Ученикът трябва да може до общува по темите:</p> <ul style="list-style-type: none"> • В битови ситуации • В училище и на обществени места (учреждения, транспорт) <ul style="list-style-type: none"> • При пътуване - магазини, музеи и др. <p>2. Учениците усвояват езиковата реализация на действия като: разказване, искане/даване на информация, изразяване на чувства, намерения, предложения, искане/даване на съвети, изразяване на сигурност/несигурност</p> <p>3. Ученикът общува по предвидените теми, като изпълнява</p>	<p>5. Indicativul prezent; Pronumele reflexiv reflexive in acuzativ</p> <p>6. Substantiv; Cazul dativ; Pronumele si adjectivele demonstrative; cazul Acuzativ; Indicativul present;</p> <p>7. Substantivul: cazul genitiv</p> <p>8. Adjectivele posesive posesive; Substantiv+ adjective: genitive-dativ; Adverbele de mod: adjectiv/ adverb.</p> <p>Recapitulare</p>	<p>телевизия, вестници, списания)</p> <p>4. Да общуват в ситуации близки до реалните, създадени според учебното съдържание и извън него</p> <p>5. Да бъдат подготвени за ролите на общуване при използването на езика</p> <p>6. Сами да правят изводи, да извеждат правила на базата на познати до момента и с помощта на учителя</p> <p>7. Да ползват речници и справочници</p>	<p>търсене на компенсаторни стратегии; на стратегии за учене на чужд език</p> <ul style="list-style-type: none"> • Математика и Физика: за правене на изводи и заключения • География и История: за разширяване познанията си за Румъния • Психология и логика: за дискутиране и изразяване на мнения по различни проблеми <p>Химия и опазване на околната среда: за обсъждане на екологични проблеми</p>

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Г О В О Р Е Н Е	<p>лексика, познати словообразователни модели, ориентира се в контекста</p> <ol style="list-style-type: none"> Води кратък разговор в ежедневни ситуации <ul style="list-style-type: none"> Говори за факти, от миналото и настоящето Изразява намерения и идеи за бъдещето Изразява съгласие или несъгласие със становището на събеседника Реагира на комуникативните намерения на събеседника Изразява желание да получи информация, предмети или услуги, като изразява предпочитанията си Води кратък личен разговор по телефона, търси и дава информация, оставя съобщения на телефонен секретар Дава и следва указания Съобразява речта си е комуникативната ситуацията, използва произношение и интонация, отговарящи на основните чуждоезикови модели Прилага компенсаторни 	<p>ролята на:</p> <ul style="list-style-type: none"> Събеседник в кратък неофициален разговор или по телефона Гост или домакин Частно лице през свободното време или в сферата на услугите Клиент или пациент Слушател в разговори, беседи Читател в свободното време, в личния живот, в сферата на масовата информация <ol style="list-style-type: none"> Учениците четат откъси от художествени текстове, приказки, разкази, откъси от научнопопулярни статии Водят кратък разговор на позната тема в пряк контакт или по телефона Слушат разговори, новини, интервюта Пишат кратки лични писма, картички, 		8. Да прилагат компенсаторни стратегии	<ul style="list-style-type: none"> Биология и здравно образование: за обсъждане и разговор върху здравни проблеми Информатика и информационни технологии: за работа с аудио- и видео-техника, компютри, работа с Интернет Музика и изобразително изкуство: за представяне и запознаване

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
П И С А Н Е	<p>стратегии при комуникативни проблем (мимики, жестове, синоними, перифраза, интернационализми)</p> <p>1. Съставя подробен план на прочетен текст</p> <p>2. Пише кратко писмо, лично или читателско по конкретен повод</p> <ul style="list-style-type: none"> • Изказва мнения, предложения • Споделя преживявания • Изказва благодарност <p>3. Съставя биографичен текст, попълва документи</p> <p>4. Съобразява се с някои социокултурни особености при писането на текста, прилага основни правила за правопис и пунктуация съобразно нормите на чуждия език</p> <p>5. Прилага компенсаторни стратегии за изразяване, като използва речници, справочници и др.</p>	<p>автобиография, пишат подробен план на прочетен текст</p> <p>8. Ученикът усвоява компенсаторни стратегии на общуване</p> <p>Ориентира се по интернационализми, мимики, жестове, интонация</p> <p>Използва примери, илюстрации, прави догадки по ключови думи и контекст, използва речници и справочници, използва знания по други предмети</p>			<p>с известни музиканти, художници и тяхното творчество</p>

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ ПО РУМЪНСКИ ЕЗИК

Предложените методи и форми за оценяване на постиженията и критериите за оценка имат препоръчителен и незадължителен характер.

Проверката и оценката на крайните резултати от обучението по румънски език като втори чужд език е подчинена на целите за X клас в профилираните гимназии и паралелки с интензивно изучаване на чужд език, описани в Колона 2 – Очаквани резултати на ниво учебна праграма. Осъществява се посредством видовете проверка, методите и критериите за проверка и оценка, посочени във ВИР за гимназиалната степен.

Функционалната проверка измерва комуникативните способности на ученика т.е. степента на развитие на уменията да слуша, чете, говори и пише на испански език с оглед на успешното осъществяване на конкретни комуникативни намерия. Тя се използва в края на учебните раздели или срокове.

Критерии за оценка на постигнатата комуникативна компетентност в края на X клас по дейности:

СЛУШАНЕ:

Оценяват се:

- уменията на ученика да разбира основната информация в изказвания , в рамките на изброените в Колона 3 текстови разновидности.
- Уменията на ученика да разбира в подробности съобщения, разговори и изказвания в пряк контакт и по телефона.
- Уменията на ученика да разбира и извлича конкретна информация от разнообразни текстови разновидности на стандартен език.

ЧЕТЕНЕ:

Оценяват се:

- уменията на ученика да разбира основната информация от публицистични, художествени и научно-популярни текстове на стандартен език.
- Уменията на ученика да разбира в подробности информация от предвидените текстови разновидности.
- уменията на ученика да разбира в подробности информация от разнообразни текстови разновидности, подробно описани в Колона 3 на таблицата.
- Ученията да разбира и извлича конкретна информация от справочни материали.

ГОВОРЕНЕ:

Оценяват се:

- уменията на ученика да общува в пряк контакт с един или повече събеседници, познати и непознати, да изказва мнение, да коментира факти и събития.
- Уменията на ученика да води разговор по телефона, да договаря съвместна дейност, да оставя съобщения на телефонен секретар.
- Уменията на ученика да се включва и поддържа разговор с един или повече събеседници, да прилага компенсаторни стратегии и подходящи поведенчески модели.

ПИСАНЕ:

Оценяват се:

- Уменията на ученика да споделя преживявания, да изразява мнения и предпочитания, да отправя предложения в писмена форма.
- Уменията на ученика да създава формално и смислово свързани писмени текстове, в съответствие с предвидените текстови разновидности и съобразно предназначението и адресата.
- Уменията на ученика да използва езикови средства, съобразени с основните изисквания за писмено общуване на испански език /правилна употреба на езикови форми и структури, свързачи елементи, пунктуация/.

По отношение на рецептивните дейности /слушане и четене/ заложените критерии служат главно за подбор на текстовете. При продуктивните дейности /говорене и писане/ изведените критерии оценяват уменията на ученика да се изразява на изучавания език в устна или писмена форма.

Рецептивното речево поведение при слушане и четене се проверява и оценява чрез:

- задачи с алтернативен отговор
- задачи с избираем отговор
- задачи за комбиниране, при които отговорът само се маркира или с цялостен /разгърнат/ отговор.
- Въпроси към текста за слушане или четене, които предполагат също цялостен /разгърнат/ отговор.

В последните два случая, когато се иска отговор в устна или писмена форма, на оценка подлежи неговото съдържание, без да се вземат под внимание допуснатите изикови /граматични и правописни/ грешки, тъй като се оценяват рецептивни умения.

Продуктивното речево поведение се проверява чрез комуникативни задачи например:

- ситуации на общуване – целенасочено участие в разговор.
- Описание /аргументирано разсъждение в рамките на писмен текст с уточнени изисквания по отношение на съдържанието му.

При оценяване на говоренето и писането акцентът се поставя на постигане на комуникативната цел и спонтанност /стил на изказа, като формалните белези остават на втори план.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА.

Предложените методически указания за работа и прилагане на учебната програма имат препоръчителен и незадължителен характер.

Като основен подход за реализиране на заложените в програмата цели и за постигане на планираната компетентност в обучението по румънски език препоръчваме комуникативния. Организацията на учебната дейност следва да отговаря на потребностите на учениците от общуване на езика, с ориентация към приложението му за решаване на конкретни комуникативни проблеми, във всеки етап на обучението.

Комуникативната компетентност включва правила и знания за езика /лингвистични, психологически, социокултурни/, съзнателно усвоени и подсъзнателно прилагани в конкретни ситуации на общуване.

Учебното съдържание дава знания за езика, за бита и културата на румънски говорещите страни и народи. Социокултурните аспекти се възприемат като неделима част от обучението и овладяването на румънския език. Създава се усет към социокултурния контекст и към комуникативния ефект от използваните езикови средства. Учениците формират умения за межкултурно общуване и прилагане на стратегии в общуването. Отдават се предпочитания на автентичните текстове за слушане и четене. Прилагането на различни методи и похвати за реализиране на програмните цели се определя от конкретните условия на обучение и индивидуални особености, интереси, желания и потребности на обучаваните. Овладяването на желаната комуникативна компетентност насочва усилията на учениците, от една страна, към продукта на речта – разбиране и съставяне на текстове в съответствие с комуникативните намерия и, от друга, към самия процес на усвояване на знанията и изграждане на уменията, с което се поставят изисквания за овладяване на учебни стратегии, включени в постановката „да се учим как да учим”. Автономията на ученика в процеса на усвояване на чуждия език е равнозначна на способността да взема решения, да поема отговорности, да участва в интерактивните дейности, вложени в обучението, самостоятелно да контролира и оценява постигнатите резултати.

Усвояването на езиковия материал /фонетика, лексика, граматика, словообразователни възможности/ се осъществява в съответствие с комуникативните потребности в конкретните ситуации на общуване и развитието на способност за подбор и прилагане, в устна и писмена форма, на езикови знания, отговарящи адекватно на ситуацията и изискванията за разбиране и създаване на текстове.

Обучението в X клас като втори чужд език се характеризира с тематична

организация на учебния материал. Всяка учебно-методическа единица следва да бъде структурирана и разработена по начин, съответстващ на значимостта и обема на разглежданата тема.

Водещи в учебния процес са словесните действия, понятията, тематиката, текстовите разновидности, сферите, ролите и местата на общуване и тяхната реализация мотивира необходимостта от разкриване на функционалните стойности на езиковите и неезиковите изразни средства.

Допустима е употребата на родния език в случаите, когато той се явява най-подходящото средство за разкриване съдържанието на думата, израза, фразата, изречението, но не и на цялостен текст. Преподаването и необходимите обяснения се осъществяват изцяло на румънски език. В съпоставителен план могат да бъдат представени явленията, тъждествени с родноезиковите, или особеностите, които са потенциален фактор за пораждаване на интерференция.

Прилагат се утвърдените в практиката социални форми на работа: по двойки, по групи, индивидуална дейност и фронтално обучение. Отдава се предпочитание на ролеви и дидактични игри, на свободните разговори и на задачите за самостоятелно изразяване в писмена форма. За развитие на рецептивните умения /слухови и четивни/ се използват автентични тестове и упражнения за проверка на разбирането.

Учебният комплект за X клас отговаря на изискванията, залегнали във ВИР за гимназиалната степен, и се състои от :

- учебник;
- учебна тетрадка;
- звукозаписи;
- помощни и нагледни материали, напр. Сборник с текстове за четене, граматичен справочник, двуезични учебни речници, видеозаписи и др.